

Labod izhaja tritedensko
v nakladi 2650 izvodov
Odgovorna urednica:
Lidija Jež
Lektoriranje:
Tone Jakše
Grafična priprava:
DIC tozd Grafika
Tisk:
Tiskarna »Novo mesto«

labod

glasilo delovne organizacije labod tovarne oblačil novo mesto

leto XIV.

novi mesto, novembra 1988

številka 16

**čestitamo ob
29. novembru
dnevu
republike**

uredništvo

rojstni dan jugoslavije

Gotovo še nikoli do sedaj ni prinašal 29. november, rojstni dan naše domovine, toliko vprašanj. Ob vse bolj zaostreni ekonomski stiski prejšnjih let, ki je še klicala k enotnosti, nas je izostrena politična kriza letos glasno in že kar zastrašujoče opozorila na različnosti, pa na definiranje odgovornosti, na vprašanja narodnosti in narodov, na vprašanja jezikov znotraj federacije, na pot v prihodnost, ki se je kar naenkrat izostrila v dveh smereh: ali je to sodobna družba, civilna, pravna, demokratična država, ali je to totali-

v današnji številki

- Marsikoga zanima, kaj pomeni in kaj prinaša osnutek zakona o podjetjih nam, Labodu. Novosti razlaga Perič, vodja pravne službe.
- Premalo se zavedamo pomembnosti požarne preventivne in vloge gasilskih enot. V novomeškem delu Laboda deluje gasilska enota že 20 let in danes predstavljamo to pot, prizadevnim gasilkam, ki vztrajajo že vsa ta leta, pa izrekamo čestitke!
- Naša mnenja so se tokrat dotaknila devetmesečnega poslovanja
- Odgovor je na vprašanje o družinski upokojitvi
- Novosti in zanimivosti iz tozdov, velja pa poudariti predstavitev sodelovanja Tip-topa z Jobisom ter predstavitev proizvodne problematike v tem tozdu.
- Danes začnemo z nagradno uganko. Preberite jo, sodelujte in pošljite nam odgovore do 7. decembra. Enega med vami čaka knjiga....
- Pa še kaj.

tarnost. Pravzaprav to ni vprašanje, saj gotovo vsi želimo naprej. Toda zopet ta naprej očitno ne razumemo vsi enako.

V teh nič lahkih časih pa je prav avnojska Jugoslavija dobila znova podporo. Na teh temeljih bomo lahko gradili socialistično, demokratično, sodobno družbo. Na definirani odgovornosti, na spoštovanju različnosti, na vrednotah, karšne je zastavil AVNOJ.

organizacija DO »labod« v luči napovedanih sprememb

Konec oktobra je bila posredovana vrsta novih načrtov (osnutkov) predpisov, ki naj bi omogočili spremembe v gospodarskem sistemu. Kadar govorimo o statusnih vprašanjih gospodarskih subjektov, obstaja v vsakem sistemu en predpis (zakon), ki ureja to področje in je zelo pomemben element pri opredelitvi organizacijske in samoupravne organiziranosti posamezne konkretne organizacije. Sedaj so ta področja urejala nekatera določila ZZD. Vse kaže, da bo to področje urejeno s posebnim zakonom — zakonom o podjetjih ali podobno.

V Poročevalcu št. 33/88 je objavljen osnutek zakona o podjetju. Menimo, da se pri tem ravnamo razumno, po načelu »hitite počasi«, torej temeljito se pripravljamo, seznanjamo s spremembami, da bi se jim bili sposobni prilagoditi v čim krajšem času po njihovem dokončnem sprejetju.

Kot izhodišče za našo organiziranost povzemamo le nekaj osnovnih zaključkov obrazložitve osnutka zakona.

Samoupravno in delovno organiziranje združenega dela v razmerah delovanja tržnih zakonitosti zahteva vzpostavitev novih oblik gospodarjenja, ki bodo omogočile učinkovito poslovanje in s tem hitrejšo rast in razvoj proizvodnje. Opuščen je enotni in v naprej določeni model organizi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

ranja na vseh področjih združenega dela. **Torej, delavci svobodno odločajo o oblikah samoupravnega in delovnega organiziranja, izhajajoč iz tega, da je DO temeljni subjekt tržnega poslovanja in nosilka vseh pravic in obveznosti glede na vsa sredstva, s katerimi razpolaga in katera uporablja.**

Naslednje pomembno vprašanje je notranja organizacija DO oz. podjetja. Iz osnutka izhaja, da delavci svobodno opredelijo notranjo organizacijo, in sicer tako, da ustrezno delovnem procesu posameznih delov podjetja in podjetja v celoti. Po tem osnutku temeljna organizacija (TOZD) nima več z ustavo ali z zakonom določenih pravic, temveč samo tiste pravice in obveznosti, ki se določijo s statutom podjetja oz. DO, vendar pa imajo delavci samoupravne pravice, ustrezne z zakonom in splošnimi akti. To ni ovira, da bi delavci v posameznih delih DO (TOZD ipd.) ne dosegali čimboljše rezultate, s tem pa tudi večje OD.

Nadaljnje pomembno vprašanje je upravljanje v DO oz. podjetju. Osnutek zaenkrat obravnava organe podjetja in njihova pooblastila, ne pa organov v delih podjetja (TOZD ali obratu oz. delovne enote ipd.). To naj bi bila stvar statuta podjetja.

Ti organi podjetja so: delavski svet, poslovodni organ, izvršilni organi delavskega sveta in pomožna telesa, če bo tako določeno v statutu podjetja, disciplinska komisija in samoupravna delavska kontrola. To ne pomeni, da delavci nimajo ustreznih samoupravnih pravic, kar bomo uredili v naših aktih, skladno s predpisi. S podjetjem dejansko upravljajo delavci, vlagatelji, organi upravljanja v podjetju in lastniki sredstev.

V tej smeri je tudi področje splošnih aktov takšno, da govori o splošnih aktih podjetja. Deli podjetja bi lahko imeli poleg aktov podjetja tudi posamezne akte, če je to določeno s statutom podjetja oz. če to ustreza potrebam in zahtevam delovnega procesa in uresničevanju samoupravljanja v ustreznih delih podjetja (do sedaj smo dejansko imeli enotne akte v TOZD).

Edino **statut podjetja je temeljni konstitutivni akt**, s katerim morajo biti v skladu vsi drugi akti v podjetju. Statut podjetja sprejemajo delavci z referendumom z večino vseh glasov delavcev podjetja.

Sklep o organiziranju dela podjetja se sprejme v skladu s statutom.

Pomembna je določba, da lahko statut podjetja določi, da ima določene pravice in obveznosti v pravnem prometu del podjetja (v našem primeru je do sedaj te pravice v glavnem imela TOZD COMMERCE, pa tudi druge TOZD omenjeno, in sicer za zadeve, ki niso bile prenešene na DO, kot skupni posli).

Pomembno je določilo, ki narekuje sedanjim delovnim organizacijam (**ne TOZD**), da morajo prilagoditi svojo organizacijo in uskladiti akte s tem zakonom v roku, ki ga bo določil (predlog: 6 oz. 12 mesecev).

Upošteva je navedene značilnosti (druga je stvar, kakšno bo dokončno

besedilo zakona) v DO bo normalno, da se DO, podjetje, konstituira skladno z določili tega zakona in glede na značilnost obstoječe organizacije (sedaj bi temu rekli enovita OZD). V tem smislu so odločilna dejstva, da imamo 6 lokacijsko ločenih proizvodnih delov, za katere sta značilna dva proizvodna programa. Ti deli (sedanje TOZD) so osnovne organizacijske enote podjetja (DO), medtem ko se TOZD COMMERCE in DSSS, ki opravljata posle skupnega pomena, strokovne posle, bosta morala prilagoditi organizaciji podjetja, kot strokovne službe — poslovne funkcije podjetja, ki naj v največji meri zagotovijo uspešnost poslovanja podjetja kot celote.

Pri tem ni posebno pomembno, kakšen naziv imajo osnovni organizacijski deli (TOZD, obrat, OE ipd.) oz. deli strokovnih služb (sektorji službe, oddelki ipd.). Vse to bomo opredelili z bodočim **statutom naše DO**, ki se bo morala konstituirati kot podjetje.

D. PERIČ, dipl. inž.

20 let gasilstva v »labodu«

Letos mineva 20. leto od kar se je ustanovila ženska gasilska desetina Laboda. Naj povem kratko zgodovino te dejavnosti:

Na pobudo prostovoljnega gasilskega društva Novo mesto se je 1968 prek mladinske organizacije Laboda ustanovila prostovoljna ženska gasilska desetina. Delovala je kot industrijska desetina, obenem pa je tudi zastopala prostovoljno gasilsko društvo Novo mesto. Z ustanovitvijo te desetine pa se je pokazala potreba po mentorju, ki bi bil pripravljen to desetino usposobiti za razna tekmovanja in druge aktivnosti v gasilstvu. Iz vrst prostovoljnega gasilstva je to zadolžitev sprejel **Franc SALMIČ**, ki je bil takrat poveljnik gasilskega društva Novo mesto. V tistem času pa je bil tudi član in hkrati tajnik tega društva delavec iz naše sredine, **Jože MUHIČ**, ki pa je postal vodja te desetine. Ker pa Labod kot delovna organizacija ni imel svoje lastne opreme, orodja in tehničnih sredstev za normalno delovanje te desetine, se je le-tega posluževala pri poklicni gasilski enoti Novo mesto.

Z veliko volje in požrtvovalnosti se je ta desetina začela usposabljanje oz. pripravljati za prvo tekmovanje, ki je bilo v Kranju leta 1968. Kot 1. gasilsko desetino na republiškem tekmovanju v Kranju so predstavljale naslednje članice: **Zlati BOBNAR, Rajna BARTOLJ, Vera TRAVIŽAN, Majda ŽNIDARŠIČ, Milka PEČNIK, Mari SAMEC, Vida WEIS, Vera JERIČEK in Tatjana PETELIN** ter kot mentor **Franc SALMIČ**, vodja te desetine pa je bil **Jože MUHIČ**. Na tem tekmovanju so dekleta dosegle **1. mesto**, zato so prišle v izbor za državno tekmovanje, ki je bilo isto leto v Titovem Užicu.

Darinka Zarabec, desetarka naše gasilske skupine

Poleg sodelovanja na različnih tekmovanjih je naša desetina aktivno in plodno sodelovala na vseh področjih požarnega varstva, tako v naši DO kot tudi v prostoru občine Novo mesto. Članice naše desetine so vedno in še danes opravljajo različne naloge na področju varstva v širšem prostoru.

Naša desetina je sodelovala na več različnih prikaznih gasilskih vajah in s tem pridobivala praktične izkušnje za morebitne požarne intervencije. Tudi področje preventive ni bilo pozabljeno, saj smo večkrat sodelovale pri preventivnih pregledih in s tem dale prispevek k zmanjšanju možnosti nastanka požara v našem okolju.

Prisotne smo bile tudi na več gasilskih proslavah, sodelovale v paradah, na različnih prireditvah, kot tudi na kongresih gasilcev Slovenije.

Od leta 1968 pa do danes je dolga pot, ki smo jo gasilke Laboda skupaj prehodile, posebno pa po raznih tekmovanjih, zato bom nekatera le omenila:

— V letu 1971 smo se udeležile občinskega gas. tekmovanja v Šentjerneju in zasedle 1. mesto.

— V letu 1972 smo sodelovale na gas. avtoreliju v Mirni peči in industrijskega gas. tekmovanja v Ilirski Bistrici.

— V letu 1973 smo se udeležile avtorelija, občinskega gas. tekmovanja v Stopičah, sodelovale smo na zletnem tekmovanju Bratstva in enotnosti.

— V letu 1974 smo se udeležile srečanja tekstilnih gas. deset in v Murški Soboti in smo dosegle 2. mesto, avtorelija v Maharovcu in dosegle 2. mesto, tekmovanja industrijskih gas. enot DO Labod in dosegle 1. mesto, republiškega tekmovanja v Velenju, kjer smo od 47 ekip zasedle 6. mesto.

— V letu 1975 smo se udeležile gas. avtorelija, tekmovanja v Krškem in zasedle 1. mesto.

— V letu 1976 smo se udeležile tekmovalnja industrijskih gas. enot DO Labod in zasedle 1. mesto.

— V letu 1977 smo sodelovale v kulturnem programu v Dachavu v Nemčiji.

— V letu 1980 smo se udeležile gas. avtorelija in zasedle 1. mesto.

— V letu 1981 smo se udeležile gas. avtorelija in zasedle 3. mesto.

— V letu 1982 smo se udeležile gas. avtorelija in prav tako zasedle 3. mesto.

— Posebej pa moram poudariti leto 1987. To leto je bilo za nas gasilke zares uspešno leto, saj smo sodelovale na štirih tekmovaljih in dosegle tudi lepe rezultate.

Prvo tekmovalje je bil že tako znan gas. avtoreli, kjer smo zasedle 1. mesto, zato smo prišle v izbor za območno tekmovalje, ki je bilo v Straži pri Novem mestu, in zopet zasedle 1. mesto, s tem pa dosegle normo za republiško tekmovalje, ki je bilo v Kopru, na katerem smo dosegle lep rezultat, 5. mesto.

Sodelovale smo tudi v tekstilni tovarni Novoteks ob njihovem jubileju in zasedle 2. mesto.

Mislím, da je vredno omeniti imena deklet, katera so tako vztrajno trenirale, s tem pa porabile marsikateri prost popoldan za vaje, saj smo dekleta iz »vseh vetrov«, za dober rezultat pa moraš imeti vaje, vaje, vaje. Ta dekleta so: **Tončka KRALJ, Marija KRALJ, Anica PERPAR, Marijeta ŠTAMFELJ, Magda GOLOBIČ, Silva FEMEC, Joži PAVLIN, Vera TRAVIŽAN in Darinka ZARABEC.** Ne smemo pa pozabiti na našega mentorja inž. **GORNIKA**, ki je imel vedno čas, kadarkoli smo imele vaje, ter nam vseskozi stal ob strani. Zato se mu ob tej priliki iskreno zahvaljujemo.

Leto 1988 pa je za nas »stare« gasilke tako rekoč prenovno leto oz. leto pomladitve. V naše vrste so stopila mlada dekleta, ki smo jih že več let tako nestrpnno pričakovale, da bi pomladile našo desetino. Šest novih deklet je moralo z vso resnostjo in veliko volje poprijeti za delo, da bi se lahko usposobile za tekmovalje, ki je bilo tako rekoč že pred vrati. Kljub raznim težavam, s katerimi smo se srečevale, nam je uspelo, da smo se tudi letos udeležile tekmovalj. Udeležile smo se gas. avtorelija, tekmovalja v Straničah ter sodelovale na proslavi 40. letnice IGD Pionir Novo mesto in v prikazu vaje na Javna skladišča.

Od samega začetka delovanja na področju gasilstva, to je od leta 1968 pa do danes, je sodelovalo 51 članic in 3 mentorji (Franc SALMIČ, Janko KOVAČEC, in Janko GORNIK). Danes je od tega števila deklet ostalo aktivnih še 20 članic, in sicer: **Zlati BOBNAR, Rajna BARTOLJ, Vera TRAVIŽAN, Ana JARC, Jožica KIC, Martina KOVAČ, Marija GORŠIN, Darinka ZARABEC, Nadi BEČIČ, Tončka KRALJ, Irena AVSEC, Marija KRALJ, Anica PERPAR, Marijeta ŠTAMFELJ, Vida**

BANIČ, Renata IVANETIČ, Fani KRNC, Saša ROTAR, Milena SITAR in Cilka ŠIMEC.

Od teh aktivnih članic pa delujejo v tekmovalni desetini naslednje: **Vera TRAVIŽAN, Anica PERPAR, Marijeta ŠTAMFELJ, Vida BANIČ, Renata IVANETIČ, Fani KRNC, Saša ROTAR, Milena SITAR, Cilka ŠIMEC in Darinka ZARABEC.**

Ob jubileju, se pravi ob 20. letnici obstoja in delovanja desetine Laboda, smo se malo bolj poglobili in pobrskali po arhivu ter ugotovili, da je bilo v teh 20 letih porabljenega veliko prostega časa, s tem pa ogromno dela in truda, da so se dosegali dokaj dobri rezultati. Če pa pomislimo, da je ta desetina nastala iz vrst mladinske organizacije, v kateri so bile razne športne in rekreacijske dejavnosti, pridemo do zaključka, da je ta dejavnost, gasilstvo, še edina, ki se je obdržala do danes in še vedno aktivno deluje.

Naše želje za v naprej so, da bi ta aktivnost ne zamrla, da bi mlajša generacija, ki prihaja za nami, predvsem pa dekleta, katera so stopila v naše vrste v letošnjem letu, nadaljevala našo pot, če ne bolj, pa vsaj tako uspešno, kot smo je me stare gasilke, če se lahko tako izrazim, seveda s pomočjo deklet, ki so med nami še od samega začetka.

DARINKA ZARABEC
DSSS

sodelovanje jobis in tip-top

S tem, da je naš dolgoletni partner Jobis povečal naročila v Tip-topu, se je obvezal, da temu tozdu začasno posodi nekaj specialnih strojev, ki jih ima

Labod kasneje možnost tudi odkupiti. Tako je dolgoletno sodelovanje dobilo tudi nove dimenzije.

V začetku novembra je Tip-top dobil osem strojev. Šest med temi je Pfaffovih, dva pa znamke Rimoldi. Pfaffovi stroji imajo igelni transport in so namenjeni šivanju srednje težkih materialov, za kar brigada v Tip-topu ni bila primerno opremljena. Dodati je treba, da je ta brigada od sedaj predelovala predvsem lažje tkanine. Tako jim pošiljka teh strojev zares veliko pomeni. Oba Rimoldijeva stroja pa sta namenjena sestavljanju in entlanju podlog. Stari stroji Tip-topa za to operacijo so tudi že odsluženi.

Blatnikova, vodja proizvodnje v Tip-topu, pravi, da težko pričakujejo tudi pošiljko iz drugega dela dogovora. Kajti v dogovoru sta tudi dve likalni mizi in šest likalnikov za medfazno likanje, likalna preša za likanje zgornjih delov jop ter specialna miza za zalikavanje podlog. Vse to še posebno težko čakajo, saj se jim pojavljajo v likalnici ozka grla, kar narekuje nadure. Precej teh pa je potrebnih tudi na specialnem stroju za posebne okrasne šive, kar v konfekcijskem žargonu imenujejo »durhniranje«. V Labodu imamo dve taki specialki, kar bi komaj zadoščalo za Tip-top oziroma za Jobisovo naročilo. Vzporedno pa je tudi v Temenici delo za izvoz, ki tudi narekuje te okrasne šive z učinkom ročnega prešivanja. Tako je en specialni stroj v **Temenici**, drugi pa v **Tip-topu**. Delo na njem teče tako rekoč cel dan, saj so nadure nujne. To pa še ni vse. Zmanjkuje posebnih igel za ta stroj, nabava teh pa je težja, kot bi bilo pričakovati. Da bi vendarle uspeli zagotoviti pravočasno izdelavo naročila, so se s Temenico dogovorili, da jim bodo oni opravili del dela s to operacijo, in sicer na poklopkih. Kako bo potem, ko bo cel model nujno še enkrat dodelati s temi šivi, pa ne vedo. Trenutno

(Nadaljevanje s 4. strani)

Nekaj novih strojev za šivalnico Tip-topa je že prišlo iz Jobisa, realizacija drugega dela dogovora pa bo prinesla nekaj novosti tudi v likalnico tega tozda.

(Nadaljevanje s 3. strani)

stanje je torej precej napeto in v Tip-topu pravijo, da se počutijo kot »v televizijski nadaljevanki z napetim in predvsem neznanim koncem.«

Proizvodnja iz rok v usta

Sicer pa je Angelca Blatnik pripravila tudi za kolegij nekaj razmišljanj o tekoči proizvodni problematiki. Opozarja na to, da bo kaj težko doseči pričakovane rezultate tudi v zadnjem trimesečju. Pomisleki izhajajo iz dejstva, da je bilo v tem tozdu več zagat glede pokrivanja proizvodnje. S precejšnjimi težavami se očitno srečuje tudi sam Jobis, saj namesto 750 kosov tedensko že nekaj časa pošilja manjša tedenska naročila. Zadnje je na primer 539 kosov, pred tem pa tudi le 300 komadov. Do sedaj tako »manjka« 480 kosov do predvidenih oziroma sprva dogovorjenih količin. V Jobisu pravijo, da imajo tudi oni precej težav z osnovnimi tkaninami in pomožnim materialom.

No, na te zagate se je naša priprava dela pripravila. Toda reševanje dnevnih problemov je narekovalo premik dela, ki je bilo prvotno namenjeno Tip-topu, v Zalo, kjer je bilo pokrivanje proizvodnje še bolj problematično.

Blatnikova opozarja tudi na **spremembo tehnologije** v Tip-topu. Krila, ki imajo nižjo zahtevnost operacij, so izločili iz dveh trakov in odstopili te kapacitete jaknam. Ta premik pa gotovo narekuje določen čas za privajanje. V brigadah s spremenjenim delom je kaj težko pričakovati enake rezultate, kot so jih dosegali prej. Številke to lepo ponazarjajo: brigada 2100 je dosegla pred spremembo 106-odstotno normo in več, sedaj pa komaj 100-odstotno. Brigada 3100 pri podobnih prejšnjih rezultatih sedaj le 96 odstotkov norme, brigada 4100 pa sedaj dela krila za obe brigadi jaken in je iz povprečne 110-odstotne norme padla na 94-odstotno normo.

In k vsemu naštetemu dodaja Blatnikova še pomisleke okoli **30-odstotne bonifikacije** pri šivanju težjih modelov. Zahtevni materiali za izvoz, pri katerih je treba po širini in dolžini stoo odstotno »loviti« droben vzorec, postavijo vse normative za bonifikacije pod vprašaj. Meni namreč, da je to že bolj obrtniški način dela in ne več konfencioniranje.

Torej zahtevni modeli, težave pri pokrivanju proizvodnje in še dodatne težave pri zagotavljanju ustreznih specialnih strojev so tisti vzroki, ki bodo gotovo vplivali na rezultat zadnjega trimesečja v Tip-topu.

povezava z bagatom

Dolgoletno sodelovanje med Labodom in Bagatom je te dni dobilo tudi uradno potrditev v sporazumu o dolgoročnem poslovnem sodelovanju. Podpisnika sporazuma sta glavna direktorja obeh delovnih organizacij.

Določila sporazuma govorijo o nadaljnjem skupnem planiranju proizvodnje in potreb, o letnih količinah strojev, za katere so dogovorjeni posebni pogoji. Te temelje na pravočasni dobavi, montaži, ustreznem servisiranju, na izmenjavi informacij ipd. Gre torej za dolgoročno sodelovanje, ki naj bi temeljilo na dobrih poslovnih odnosih in spoštovanju medsebojnega sodelovanja, porojenega iz večletnih pozitivnih stikov in izkušenj.

pogovor z vodjo AOP Bojanom Šepetavcem

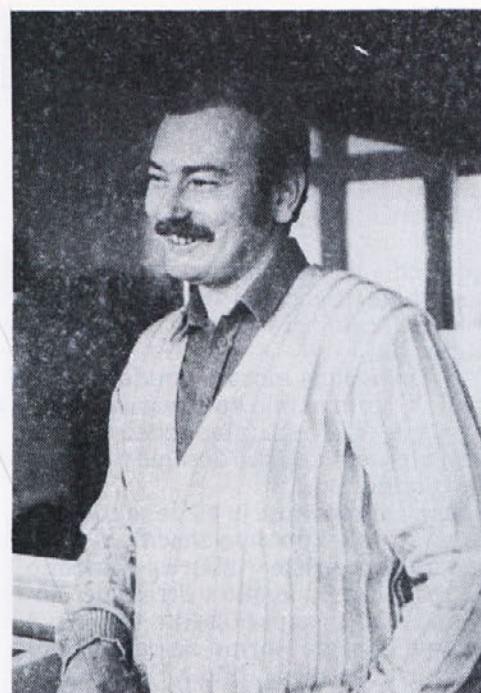
Povod za najin pogovor je nov računalnik. Da bi ga bilo lažje predstaviti, bi bilo dobro nekaj besed povedati o delu starega računalnika in morda o razmejitvi dela med obema računalnikoma v bodoče:

BŠ: »Do sedaj smo imeli na starem računalniku prodajo, glavno knjigo, osebne dohodke, osnovna sredstva in seveda razvoj novih programov. To je delo našega centra, ki tudi zahteva določene kapacitete in določen čas. Za naprej ostajajo na starem računalniku področje osebnih dohodkov, osnovna sredstva in delo na razvoju novih programov. Ostalo smo prenesli na nov računalnik. Vzoredno s prenosom, ki smo ga izpeljali drugi teden v novembru, pa poteka spremljanje nabave, razvojna služba pripravlja prehod spremljanja rezervnih delov, sledi spremljanje poslovanja skladišč surovin in vodenje delovnih nalog prek računalniške obdelave. To je tako imenovani PMPS program, ki smo si ga zastavili že na začetku letošnjega leta.«

Kaj vse je potrebno postoriti za te prehode?

BŠ: »Zajeti je treba vse podatke, za kar pa je seveda potreben najprej točen popis stanja, sledi šifriranje in vnos. Za vodenje delovnega naloga pa je treba pripraviti še vse kosovnice, kar pomeni popis vsega, kar je potrebno za določen izdelek, od sukanca naprej. Skratka, prehod je treba natančno pripraviti, težko pa je to delo predstaviti v nekaj besedah.«

Pravite, da smo PMPS program kupili pri Iskri — Zorin in smo baje prvi konfencionarji, ki se z njim sprijemamo... In morda še vprašanje,

Bojan Šepetavc, vodja AOP

kako se ta program dopolnjuje s programom prodaje, ki že lep čas teče pri nas?

BŠ: »Ker smo prvi konfencionarji, ki se letovamo PMPS programa, smo imeli ob nakupu 30-odstotni popust, določene finančne ugodnosti pa imamo iz tega naslova tudi pri popraviljanju programov. Kar pa se tiče starega programa prodaje in PMPS, lahko rečem, da se med seboj dopolnjujeta. Torej v programski logiki ni razlik, se logično dopolnjujeta, povezavo med obema pa bo treba še vzpostaviti. Kar znova narekuje veliko dela.«

Z vključitvijo delovnih nalog v računalniško obdelavo smo večino poslovnega sistema že računalniško zajeli. Kaj nam torej ostaja za naprej?

BŠ: »Dela je še ogromno. Čaka nas prehod proizvodnje na računalniško vodenje, kar je ogromen zalogaj. To nalogo naj bi izpeljali do leta 1991. Prehod delovnih nalog na računalniško obdelavo je sicer že prvi korak k temu, vendar le majhen korak.«

Vse več je tudi PC, to je osebnih računalnikov. Kako je s tem področjem vašega dela?

BŠ: »Naša naloga je skrb za enotne programe, za enotno sistemsko delo in enotno vzdrževanje teh računalnikov, ki se še širijo po naših službah. Ti so uporabni predvsem interno za posamezne službe, niso pa toliko uporabni za vklop v širši sistem, ker niso dovolj zanesljivi. Zaenkrat je na PC naša hranilnica, pripravljajo se plansko-analitska služba, tajništvo DO, naš časopis, od kadrovskega dela je na njem evidenca štipendistov in pripravnikov... Z uporabo PC si posamezna služba olajša delo, izogne se kupov papirja, na razpolago ima kvalitetne informacije in zagotovi si točen in ličen izdelek.«

Ali je vaša služba polnoštevilna, glede na širitev dela z novim računalnikom?

labod

BŠ: »Za enkrat nas je 11, kar naj bi bilo za silo dovolj. V krajšem času bi potrebovali poleg dveh še enega analitika. Za naprej pa imamo tri štipendiste na 7. stopnji, kar naj bi tudi dolgoročno zadostovalo. Problem pa je prostorska stiska, čeprav smo v našem centru zelo racionalno porazdeljeni. Manjka nam učilnica, da bi se uporabniki lahko bolj intenzivno in učinkoviteje spoprijemali z novostmi.«

V prejšnji številki Laboda smo zapisali, da je nov računalnik manjši, hitrejši, močnejši...

BŠ: »Ko gre na primer za računanje določene operacije, je nov računalnik štirikrat hitrejši. Kar je star računalnik računal eno uro, bo ta četrte ure. Vendar pa pri tem ni upoštevan še čas izpisovanja na ekran, posredovanje dodatnih informacij, zahtev itd. prek tipkovnice, printanje podatkov itd. Skupaj z vsem tem pa bo odzivni čas na novem računalniku vsaj enkrat krajši, kot je bil na starem. Tu pa je treba vedeti, da je minuta odzivnega časa že veliko. Do sedaj je bil ta med polovico minute pa tja do treh minut. Na novem računalniku bi se moral ta prepoloviti.«

• • •
O računalniku bi se človek lahko v nedogled pogovarjal, saj so ti naša prihodnost. Če se malo »pohecam,« to je ena redkih zanesljivih postavk naše prihodnosti. Če nič drugega ne moremo vedeti, je jasno, da bomo morali delati z računalniki. Iz tega pa sledi nove dileme, nova vprašanja. Kako zavarovati vse skupaj, na primer. Bojan Šepetavc pravi, da imamo mi naše podatke v celoti varno shranjene in dostop do njih je tako rekoč nemogoč za nepoklicanega. Torej za varnost smo poskrbeli. Kako pa je z novimi znanji, saj pri tem ni počivanja?

BŠ: »Sprotno izobraževanje je nujno. Obilica dela nam v nekaj mesecih nazaj ni dopuščala obiskov seminarjev, v bodoče pa bo sprotne funkcionalno izobraževanje nujno.«

Hvala za pogovor.

lj

zanimanje za naložbe v konfekcijsko proizvodnjo je neustavljivo

Zanimanje za tekstilne naložbe na manj razvitih območjih je očitno kljub vsemu še vedno precejšnje. Na seji izvršilnega odbora splošnega združenja slovenske tekstilne industrije so obravnavali dve naložbi, pri katerih nameravajo sodelovati slovenske tovarne, ki naj bi del sredstev za sovlaganje dobile iz združenih sredstev, namenjenih za naložbe v manj razvitih republikah in pokrajini Kosovo.

V kletnih prostorih so v Zali uredili prijetno učilnico za pripravnice.

Pri naložbi v konfekcijsko tovarno »1. september« v Goraždu (v sestavi delovne organizacije »22. december« Sarajevo) nameravata sodelovati Mik Prebold in Elkroj Mozirje, ki naj bi bil nosilec združenih sredstev za to naložbo (v znesku 400 milijonov dinarjev). S to naložbo — novogradnja in posodobitev — se bi povečala zmogljivost od 240 tisoč na 664 tisoč kosov različne vrste konfekcijskih izdelkov (hlač, delovnih oblek, ženskih in otroških oblek). Pri tem bi se število zaposlenih povečalo od 200 na 500. Elaborat za naložbo je bil izdelan oktobra leta 1986 — torej so finančni podatki zaradi inflacije močno podcenjeni. Izvršilni odbor splošnega združenja slovenske tekstilne industrije je na seji poudaril, da se že zdaj proizvodnja konfekcije v Jugoslaviji nekontrolirano širi in da zaradi prevelikih zmogljivosti obstaja neloyalna konkurenca na domačem in tujem trgu. Slovensko tekstilno združenje podpira modernizacijo, ne pa širitev, zato ne daje pozitivnega mnenja za združevanje sredstev za to naložbo v BiH, je bilo rečeno v poročilu.

Tudi del naložbe v DO Elegant v Gevgeliji je po mnenju izvršilnega odbora splošnega združenja slovenske tekstilne industrije neupravičena. S posredovanjem mariborskega Ferromota naj bi namreč v Sloveniji združili 3857 milijonov dinarjev za belilnico, barvano in izdelavo srajc v omenjeni makedonski organizaciji. Odbor za planiranje in razvoj pri slovenskem tekstilnem združenju, njegovo mnenje pa so podprli tudi na izvršilnem odboru, je menil, da je namera za izgradnjo belilnice in barvarne za trikotajo koristna, zato ta del nameravane naložbe podpira. Ne strinja pa se z nameravano širitvijo proizvodnje srajc, saj je po poročilu poslovne skupnosti jugoslovanskih konfekcionarjev ta proizvodnja doma znatno prevelika. Če ima Elegant že tujega kupca, kar utemeljuje v svojem zahtevku po razširitvi te proizvodnje, naj se raje poveže s poslovno skupnostjo jugoslovanskih konfekcionarjev, ki mu lahko za njegov izvoz zagotovijo zmogljivosti za okoli 900 tisoč srajc. Zato so se na seji izvršilnega odbora strinjali, naj se gevgelijski tovarni odobri le polovico predvidenih sredstev (torej le za barvarno in belilnico).

IZ TEKSTILCA

vprašanje doseganja norme

Poslovni odbor je govoril tudi o vprašanju nedoseganja norm v naših tozdi. Vprašanje ni novo, gotovo pa mu je treba dodati nov način reševanja. Dokaj neenotno se lotevamo te boleče točke, saj imajo nekateri tozdi inštruktorje, ki naj bi se spoprijeli tudi z delavci, ki ne dosegajo norm, drugje pa ni nikogar, ki naj bi skrbel za to vprašanje. Ob reševanju pa je gotovo najprej potrebna naliza, kdo ne dosega norm, in zakaj. Poznamo čas privajanja in zato je pričakovati med mladimi delavkami tudi še nekaj časa po pripravniški dobi nedoseganje norme. Na to pa seveda vpliva tudi samo delo, menjavanje operacij, zasedenost z delom, zahtevnost materialov, strojna opremljenost. Ob tem bi se morali še kako previdno lotevati vprašanja starejših delavk, ki jim delovna uspešnost peša zaradi iztrošenosti. Tako bi se veljalo spoprijeti s to nalogo na vseh točkah, ki lahko vplivajo na doseg norme.

Med možnostmi reševanja tega vprašanja je bila tudi pobuda za formiranje posebnih skupin, kjer bi delali delavci, ki iz različnih vzrokov ne dosegajo postavljenih delovnih učinkov. Vendar je to le ena od možnosti za reševanje tega vprašanja, ki gotovo zahteva poglobljen pristop.

In za ilustracijo še podatek, koliko delavcev, če ne štejemo pripravnikov, ne dosega primernih delovnih rezultatov: v **Zali** je to letos povprečno 23 delavk ali 20 odstotkov. V **Tip-topu** je skozi celo leto približno 12 delavk pod normo, v zadnjih dveh mesecih pa se je — zaradi znanih vzrokov, o katerih pišemo tudi v današnji številki — to število močno dvignilo. V **Delti**, našem največjem tozdu, je konstantno okoli 40 delavk, ki ne dosega norme. Med temi je veliko mladih, ki so pred nedavnim končali pripravništvo, in pa precej bolnih delavk.

V **Temenici** je šest primerov nedoseganja norme. Štiri delavke so starejše, dve pa sta invalidni osebi. V **Ločni** pa je povprečno 29 delavk, ki ne dosegajo norme.

martinov praznik

V novomeškem delu Laboda imamo ponavadi ob sredah, ko delamo deset ur, boljše malico. No, v sredo, 9. novembra, smo ostali malce dolgih nosov, saj je bila malica precej podobna »navadnim«. Bali smo se, da so začeli pretiravati s »šparanjem«, pa se je kasneje izkazalo, da je šel ta minus na račun martinovega. Na martinovo, to je v petek, 11. novembra, smo prišli na svoj račun.

Pečen piščanec z mlinci in solato je pričal, da spoštujemo ta slovenski praznik. Le tega nismo mogli preveriti, ali je zares že dopoldne nastalo vino iz mošta. Toda ker je bilo na ta dan med nami kar nekaj več Martinov, kot jih je sicer, je bil marsikdo tudi tega dokaza deležen. Da ne bo pomote, le v obsegu, kjer je vino še hrana. Ostalo je bilo menda na vrsti popoldne pa vse do pozne nedelje.

posojila v zali

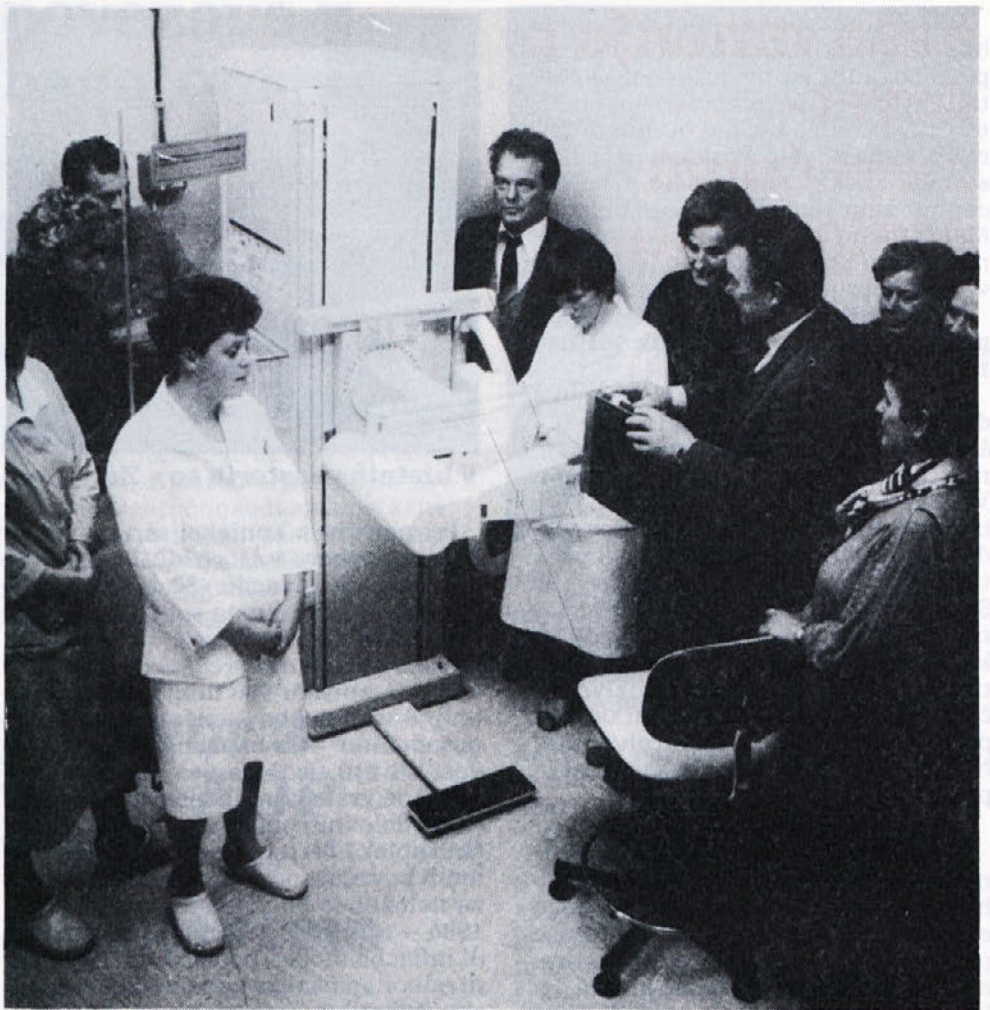
Po dveh letih suše bodo letos v Zali zopet razdelili stanovanjska posojila. Seveda je veliko zanimanja, kar so v Zali tudi pričakovali. Na listi je 18 delavk, te dni pa pripravljajo prioriteto listo. Ker je na razpolago le 42 milijonov, bo kaj težko ugoditi vsem. V Zali se že nekaj let srečujejo z enimi in istimi prosilci, ki se jim vsako leto pridruži še kak nov. To je seveda posledica premajhnih možnosti za celovitejše reševanje stanovanjskih vprašanj.

nakup mamografa — velika zmaga

V našem časopisu smo že pisali o akciji za nakup mamografa. Predstavili smo ta dragocen aparat za zgodnje odkrivanje raka na dojkah. Povedali smo tudi, da se je Labod odzval in da je še posebno dragocen prispevek delavk v Ločni.

Še danes je akcija »darujmo zase« zaključena in ovenčana z zmago. Težko pričakovani aparat je že v Novem mestu. V imenu odbora je Janez Pavlin, delavec Dolenjskega lista in predsednik odbora, poslal na vsa uredništva poročilo o poteku te velike akcije ter finančno poročilo. Iz tega je razvidno, da je bil plan zbrati 169,117.000 dinarjev. Ta številka pa je bila — ob velikem posluhu vseh občanov — presežena, saj so uspeli zbrati 280,021.184 dinarjev.

Akcija je potekala brez velikih stro-

Velika pridobitev za novomeški zdravstveni dom: mamograf, ki smo ga kupili s skupnimi močmi.

škov. V njej je sodelovalo prek 20.000 darovalcev.

Mamograf je 8. novembra že začel s pregledi. Nova ambulanta za bolezni dojk bo odprta vsak torek med 14. in 18. uro in vsak četrtek od 7. do 13. ure.

labod

bucike plakati sem, plakati tja

Informacije so velikega pomena. Stara resnica, ki jo vendarle še vedno velja znova poudariti. Da bi bil v novomeškem delu Laboda ta pretok informacij kar se da dober, saj smo si tukaj

iz treh vetrov (Commerce, Ločna in DSS) pomagali na več načinov. Obveščajo nas, poleg tistih uradnih poti (z bilteni, zapisniki in časopisom) še na marsikateri način. Do tu vse dobro in prav. Toda kar na enkrat je novomeški del Laboda kot soba pubertetnika. Vse je polepljeno. Tam vise na vratih obvestila o nakupu posteljnine in orodja, drugje je pritrjen plakat, ki vabi na sicer odlično odersko delo Gala, na oglasni deski enega od nas je obvestilo o možnem nakupu svinjskih polovic, nekje na steklu je vabilo na mladinski izlet. Vmes je na oglasni deski še kakšen zapisnik, druga tam poleg pa je bolj prazna...

Velikokrat je bilo slišati jasna opozorila, da tako ne gre. Da ne moremo biti tako vse povprek preplepljeni. In končno, kaj vse polepimo, da bi sebi ponudili to, kar se nam nudi, in koliko moramo obhoditi, da bi vse to zvedeli.

Naj ne delujejo današnje bucike kot kritika. So le opozorilo, da je treba ponuditi vse te informacije bolj strnjeno in bolj urejeno. Sicer pa velja vsa pohvala sindikatu, ki skrbi, da nekatere dobrine in dobrote prihajajo do nas v cenejši obliki ali na obroke, da nas seznanja s kulturnim dogajanjem v Novem mestu, da nas mladinci obveščajo in vabijo... Vse to je pohvalno. Vendarle pa bo treba urediti ličen in frekventni prostor za vsa ta obvestila.

naša mnenja o devetmesečnem poslovanju

»Zaradi precej nizkih osebnih dohodkov se človek ob periodičnem obračunu marsikaj vpraša. Med cilji smo imeli povišanje produktivnosti, pa je ta za kar 3 odstotke nižja. Morali bi analizirati, zakaj tako. V devetih mesecih so naši stroški že skoraj v višini celoletnega plana. Tukaj nam veliko uhaja. Na našem zboru sem tudi povprašal, kako je s stimulacijami. Na doseg rezultatov seveda lahko vpliva vsak, zato velja pozornost posvetiti tudi nagrajevanju. Morali bi imeti enotne kriterije za raznorazna priznanja za dodatno ali izredno delo. Menim, da marsikoga skrbi naše poslovanje, ki bi moralo biti boljše. V težkih časih smo in na marsikaj ne moremo sami vplivati. Prav tako pa bi na marsikaj lahko vplivali. Zato bi se o periodičnem obračunu morali bolj poglobljeno pogovoriti.«

Alenka Železnik in Jožica Vrtačič, vzorčni šivilji, Commerce:

»Težko ocenjujeva periodični obračun, ker premalo pozna vse te številke in odnose. Zavedava pa se, da še ni vse ponarejeno. Na vsakem posamez-

Jožica Vrtačič, Commerce vzorčna šivilja

Majda Tomović, tehnologinja v pripravi kril: »Lahko rečem, da vsi skupaj veliko delamo. Pri tem je res kvaliteta nekoliko slabša, ker skozi količino ljudje iščejo večji zaslužek. Menim pa, da smo vsi skupaj premalo varčni. Prihraniti bi se dalo povsod, od elektrike do telefonov. O boljšem delu in prihrankih bi se morali pogovarjati, ne pa, da se že danes pogovarjamo, kaj bo, če se bomo znašli v rdečih številkah. Dodala bi tudi rada, da ne bi smeli izplačevati raznih nagrad za dela, ki so opravljena v rednih osmih urah. V tem času je vsak dolžan delati polno in najboljše.«

Martina Vidmar, pomočnica brigadirja v Ločni: »Rezultati niso slabi, pa tudi taki niso, kot bi morali biti. Proizvodnja veliko dela, spoštujemo roke. Veliko je, baje, tudi prodanega, denarja pa ni. O rezultatih nismo govorili na

Kristina Vidmar, Ločna, pom. brigadirja

zboru, tega že nekaj časa nismo imeli. Zato menim, da delamo preveč tribunskih sobot. Informacije te vrste se pretakajo od brigadirjev, ki se redno tedensko sestajajo, in to, če bo redno in pravilno, naj bi tudi zadoščalo.«

Štefka Humljan, računovodstvo Ločne: »Ne morem širše ocenjevati,

kaj in kako. Iz mojega dela pa vidim, da so na primer naši osebni dohodki nizki in da so prispevki po občinah kaj različni. Tudi iz tega naslova dobivamo v Novem mestu nižje plače kot na primer v Libni, kjer so prispevki najnižji, ali še kje drugje.«

Tinca Žlogar, kontrola kvalitete SB, Commerce: »Počutim se kot pred tridesetimi leti, tako slabo nam gre. Menim, da dobro delamo, ne vem pa, kje zgublamo ta naš denar. Ker tega ni razdelanega, se lotevamo varčevanja tam, kjer nam to ne pomeni kaj dosti, ali kjer včasih naredi več škode kot koristi. Tako na primer na bluzi, kjer bi z malo dodatka izboljšali kvaliteto, pa rečemo, da je naša minuta že tako predraga. Stroški so hudi in ne vem, kaj nam še šepa. Odgovor bodo morale dati strokovne službe.«

Alojz Bostner, vodja skladišča gotovih izdelkov VO, Commerce: »Iz mojega zornega kota lahko ocenjujem, da smo letos dobro delali. Tekoče tudi odpremljamo naše izdelke na tržišče, kar je v tako težkih časih za prodajo gotovo lep uspeh. Res pa je, da se denar vse bolj počasi obrača. Vsi kupujemo na kredit, torej trgovine podaljšujejo roke plačila in zato denar prihaja v hišo dlje. To pa je problematika celega našega tržišča, ne samo Labodova. Da sem zadovoljen z devetmesečnim delom, pa utemeljujem tudi s tem, da letos ni vračanj. Lani je bilo na primer ogromno vračanja naših izdelkov, letos pa je to zanemarljivo. To pa je prijeten podatek.«

Božena Golob, knjigovodja za proizvodnjo tozdv DSSS: »Ob tem periodičnem obračunu sem ostala brez besed. Kot delegatka v delavskem svetu in iz mojega dela in nalog že leta nazaj opozarjam na določena odstopanja, kjer bi se morali popraviti. Mislim, da je sedanji devetmesečni obračun zaskrbljujoč in da je zelo težak pogled naprej na zaključni račun. Menim, da nam veliko uhaja skozi drage obresti za obratna sredstva, kar se nam ponavlja že najmanj iz lanskega leta, gotovo pa je še marsikaj, kar vpliva na ta zaskrbljujoč rezultat.«

Božena Golob, DSSS, knjigovodstvo

ustvarjalna kritičnost

Po petih letih dela v Labodu se te dni poslavlja od nas direktor tozda Tip-top, Tomislav Mihelič. Odhaja v novo delovno organizacijo, kjer se bo sprijel z nekoliko drugačnimi vsebinami, ostaja pa še naprej na nalogah direktorja.

— V Labod ste prišli kot mlad ekonomist z nekaj delovnih izkušnjami na drugih področjih. Je bilo težko prevzeti direktorska dela?

»Želel sem se spopasti tudi z vodenjem in zato sem tudi pričakoval marsikaj novega. Z veliko volje in, lahko rečem, da tudi navdušenja sem začel z delom v Labodu, ki je bilo zame v celoti novo. Danes lahko rečem, da nisem imel nikakršnih večjih težav. Trudil sem se dobro opravljati svoje delo. Mislim, da sem nekaj vendarle naredil in sedaj me žene dalje. Zame pomenijo novi naporji mamljiv izziv.«

— Znani ste po svojih komentarjih, po udarnosti...

»Sprva sem imel seveda veliko volje in moči, ker sem določene zadeve videl iz drugačnega zornega kota. Moram priznati, da mi je ta udarnost padla. Sčasoma se človek ujame v okvire, pa tudi izkušnje dodajo svoje. Menim, da je potrebna ustvarjalna kritičnost, kolegialen pogovor o vsem. Saj je znano, da človek sam do svojega dela ne more imeti izostrenega kritičnega odnosa. Zato je potreben tovariški pogovor, da bi vsi skupaj prišli do česa boljšega. Bojim se, da so bila taka kritična razmišljanja včasih sprejeta kot osebni napad, čeprav nikakor niso bila tako mišljena. Preveč osebno jemljemo zadeve, in ko ugotoviš, da si naletel na osebno zamero namesto na živahni dvogovor, počasi odnehaš. Sicer pa je znano za nas Jugoslovane, da smo še premalo poslovni, da premalo ločimo službo in družbo. To je slabo.«

— Večkrat pravite, da premalo upoštevamo sociološke in psihološke vidike.

»Človek ni stroj. Če je vse ostalo uravnano, ne more biti na ta imenovalec spravljena tudi osebnost. Posameznika premalo slišimo, premalo upoštevamo. Medosebni donosi so velikega pomena in ne smemo jih podcenjevati. V tem je še veliko rezerv. Samo srečen, zadovoljen delavec bo dobro delal. Organizacija dela bi morala biti temu podrejena. Človek bi moral biti vedno na prvem mestu, spoštovanje njegovega prostega časa, njegove osebnosti... Zato menim, da so na primer tudi odločitve o podaljšanem delu včasih preuranjene. Vse je treba prej narediti in popoldansko delo je šele skrajni ukrep.«

— Kaj lahko rečete, da ste se naučili v teh petih letih direktorstva v Labodu in, morda, kaj vas je ob začetku tega dela najbolj presenetilo ali navdušilo?

»Veliko sem se naučil, veliko pridobil. Predvsem pri delu z ljudmi. To je izredno občutljivo področje, ki mu je treba posvečati veliko pozornosti in

Tomislav Mihelič

sebe posebej vzgajati za to. Lahko pa rečem, da sem bil navdušen nad prizadevnostjo delavcev, nad tem, da so pripravljeni poprijeti za delo, se truditi, čeprav za to ni prave finančne stimulacije.«

— Vi ste diplomirani ekonomist, kot direktor pa ste morali delati še vse kaj drugega, ali predvsem še kaj drugega...

»V proizvodnem tozdu je direktor kombinacija mnogih profilov. To pa me je samo bogatilo. Kot ekonomist sem lažje sodeloval na ravni delovne organizacije, v tozdu pa sem bil to, kar je bilo tisti trenutek nujno. Pri vsakem delu pa se človek lahko kaj nauči. In morda moje izkušnje ob tem: ponovno moram reči, da je premalo spoštovanja med ljudmi, da je še vedno preveč eksperimentiranja in da so tozdi med seboj premalo odprti. Pa naj ne izzveni to negativno. Želel bi namreč še kaj doprinesti k temu našemu Labodu. Zato, kot je rekel naš pisatelj Levstik, naj živi kritika, če je ta upravičena. Vsa ta leta sem bil eden od labodovcev, sem del vsega tega. Ko pa danes gledam na te naše odnose, si mislim, da bi vendarle lahko še veliko naredili. Znano je, da je pogled z določene razdalje bolj jasen, in morda sem jaz sedaj, ko odhajam iz Laboda, na tej kritični razdalji in jasneje vidim to, za kar sem bil morda prej slep. Rad pa bi poudaril, da odhajam zato, ker bi se želel spoprijeti z novimi deli in da se bom rad vračal v Labod. Teh pet let mi pomeni prijetno izkušnjo.«

Hvala za pogovor in srečno!

Lj

vprašanje — odgovor

Kdo lahko uveljavlja zahtevek za družinsko upokožitev?

Odgovor:

družinska upokožitev

Doslej smo v našem časopisu obširneje pisali o starostni in invalidski upokožitvi, kot tretja možnost pa je še družinska upokožitev.

Kdo lahko uveljavlja družinsko upokožitev? To so:

a) ožji družinski člani in

b) širši družinski člani.

a) Med ožje družinske člane štejejo: zakonec, partner izvenzakonske skupnosti, otrok in posvojenec.

b) Med širše družinske člane štejejo:

pastorka, vnuka in drugi otroci brez staršev, bratje in sestre, starši in posvojitelji.

Ti pridejo v poštev le v primeru, če jih je umrli preživljal do svoje smrti.

Po vložitvi zahtevka za družinsko pokojnino na skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ugotovijo, za kakšno vrsto pokojnine umrli izpolnjuje pogoje:

— ali za starostno upokožitev oz.

— ali za invalidsko upokožitev.

Če pa za nobeno od navedenih ne izpolnjuje pogojev, pa je moral imeti najmanj 5 let zavarovalne dobe, sicer družinski člani ne morejo pridobiti pravice do družinske pokojnine.

Ne glede na delovno dobo pa so do družinske pokojnine upravičeni, če je smrt posledica poškodbe na delu ali poklicne bolezni.

Če so do družinske pokojnine upravičeni samo ožji ali samo širši družinski člani, se pokojnina odmeri v višini 70% od osnove za enega družinskega člana, 80% za dva, 90% za tri in 100% za štiri ali več družinskih članov.

Kadar pa so do družinske pokojnine upravičeni oboji družinski člani, se odmeri pokojnina najprej ožjim družinskim članom glede na njihovo število, ostanek do polnega zneska družinske pokojnine pa pripada širšim družinskim članom. Če pa je ožjih družinskih članov po številu toliko, da bi že oni sami izkoristili celoten znesek družinske pokojnine, se ožjim družinskim članom odmeri družinska pokojnina v višini 90%, ostanek do polnega zneska pa pripada širšim družinskim članom.

Otroku, ki je izgubil oba roditelja, pripada poleg družinske pokojnine po enem roditelju tudi del družinske pokojnine po drugem roditelju. Za enega otroka znaša 10% osnove za odmero družinske pokojnine, za vsakega naslednjega pa se poveča za 5%. Pravica do družinske pokojnine po obeh roditeljih ne pripada le otroku, ki hkrati izgubi oba roditelja, temveč tudi otroku, ki drugega roditelja izgubi kasneje.

Otrok lahko uživa pravico do družinske pokojnine do dopolnjenega 15. leta starosti oziroma do konca rednega šolanja, praviloma najdalj do dopolnjenega 26. leta starosti. Redno šolanje se dokazuje vsako leto s potrdilom šole.

Otrok, ki se redno ne šola, ima po dopolnjenem 15. letu starosti pod pogojem, da je prijavljen pri skupnosti za zaposlovanje in da se redno javlja skupnosti za zaposlovanje ter ne zavrne ponujene zaposlitve, pravico do družinske pokojnine, vendar najdalj do dopolnjenega 18. leta starosti.

Nezaposlena žena si po umrlem možu pridobi pravico do družinske pokojnine pri starosti 45 let, zaposlena pa šele pri starosti 50 let. Vdovec pridobi pravico do družinske pokojnine pri starosti 55 let.

V postopku za uveljavljanje pravic za družinsko pokojnino je treba predložiti naslednje listine:

1. izpisek iz mrliške matične knjige o smrti zavarovanca(ke),
2. izpisek iz rojstne in poročne matične knjige za vdovo in ostale,
3. sodbo o prisojeni preživnini za razvezavo vdovo,
4. dokazilo o življenjski skupnosti z zavarovancem,
5. potrdilo o šolanju za otroke, stare nad 15 let oz. potrdilo o rednem javljanju skupnosti za zaposlovanje,
6. delovno knjižico,
7. potrdilo o osebnem dohodku za čas od 1. 1. 1966 do prenehanja delovnega razmerja,

8. potrdilo o premoženjskih razmerah, če uveljavlja predlagatelj pravico do varstvenega dodatka.

Seveda pa ni treba za vsak primer prinesiti vseh listin. Katere je treba zbrati, to je odvisno od posameznega konkretnega primera.

Zahtevke za družinsko pokojnino zbiramo v IMV v socialni službi, kjer skupaj s predlagateljem izpolnimo še obrazec ZAHTEVEK ZA PRIZNANJE DRUŽINSKE POKOJNINE PO ZAVAROVANCU oz. PO UPOKOJENCU. Pri nas pomagamo zbrati listine in skompletirano dokumentacijo posredujemo v reševanje skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

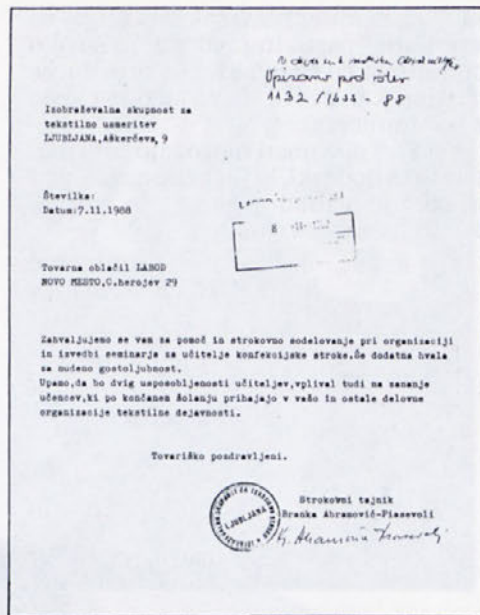
Družinska pokojnina se med letom usklajuje (povečuje) enako kot starostne in invalidske pokojnine.

Pri družinski pokojnini je možno uveljavljati tudi varstveni dodatek, višina tega pa je pri uživalcih družinske pokojnine odvisna od števila uživalcev pokojnine, pri starostnih in invalidskih upokojencih pa je višina odvisna od dopolnjene pokojninske dobe.

Funkcija družinske pokojnine je v tem, da nadomesti preživljanje, ki je padlo s smrtjo zavarovanca ali upokojenca na družbeno skupnost, prav za to ima reševanje vlog za družinsko pokojnino prednost pred reševanjem ostalih zahtevkov.

obisk učiteljev

Prve dni v novembru so Labod obiskali učitelji strokovnih predmetov in praktičnega pouka iz vseh slovenskih tekstilnih oziroma konfekcijskih srednjih šol. Obisk Laboda je del strokovnega izobraževanja učiteljev, ki ga organizirata zavod za šolstvo in posebna izobraževalna skupnost za tekstil. Do sedaj je aktiv teh učiteljev obiskal že nekaj delovnih organizacij, kjer se lahko pohvalijo, da bo s tehnologijo korak naprej. V Labodu so učitelji poslušali predavanje o krojenju na procesnem računalniku, ki ga je pripravil

mag. Urek, seveda pa so si to delo tudi ogledali v samem centru. Kavšek in Gajičeva sta demonstrirala potek dela na procesnem računalniku, kar so si naši gostje z zanimanjem ogledali.

V pogovoru so izrazili veliko simpatij do Laboda, ki je po njihovi oceni zelo odprta delovna organizacija. Navdušila jih je zadnja kolekcija, ki so si jo ogledali v vzorčni sobi. Obiskali so tudi proizvodnjo Ločne in se pohvalno izrazili o delovnem tempu in urejenosti tozda. Zanimalo jih je vse v zvezi z našo delovno organizacijo. Rast te je predstavila Nenadičeva, kot tudi kadrovska strukturo Laboda. Z veseljem je lahko povedala, da ta raste in da smo uspeli pridobiti lepo število štipendistov in da vsako leto vključujemo nove pripravnike. Prav iz tega pa so tudi vse trdnjše naše vezi s šolami širom po Sloveniji. Tako rekoč z vsemi šolami imamo stike, saj se povsod šolajo naši štipendisti. Učitelji nas poznajo in zato niti ni presenetljivo tako veliko število teh — 75 se jih je udeležilo obiska v Labodu.

Lahko rečemo, da je bil ta uspešen in veseli smo, da so prizadevanja organizatorjev v Labodu bila plačana. »Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila vsem v Labodu, ki so pomagali pripraviti srečanje. Prav je, da odpremo vrata v našo delovno organizacijo, da ponudimo naše znanje in da sprejemamo tudi znanja drugih,« pravi Nenadičeva.

strokovna ekskurzija v dtr

Društvo tekstilnih inženirjev in tehnikov Labod Novo mesto, Krško in Trebnje je organiziralo strokovno ekskurzijo v zagrebški DTR. Za nas labodovce je bila ta ekskurzija še posebno vabljiva, ker imamo podoben proizvodni program, poleg tega pa je DTR znan kot najboljši hrvaški proizvajalec srajc in v zadnjem času tudi bluz. Zato je bila tudi udeležba kar lepa, saj nas je bilo 38.

Bo v redu? V Deltini šivalnici.

Že na prvem koraku nas je presenčila čistoča, urejenost ter disciplina v tovarni. Proizvodni program je podoben našemu, vendar pa se po organiziranosti proizvodnje popolnoma razlikuje od Laboda. Proizvodnja je organizirana v šestih samostojnih enotah, v katerih dela med 150 do 160 delavcev. Delo poteka v dveh izmenah. **Vsaka enota ima svojo krojilnico, šivalnico in likalnico. Enota ima svojega vodjo in brigadirja v krojilnici za obe izmeni, po dva brigadirja in dva serviserja v šivalnici in likalnici za vsako izmeno.** Ciklus proizvodnje je tri do pet dni. Imajo nadaljevalno delo in popravljajo drug za drugim. Stimulirani so na kvaliteto dela. Madfaznih kontrolorjev nimajo.

Proizvajajo predvsem za izvoz, okoli 70 odstotkov. Lani so začeli s proizvodnjo bluz in jo količinsko povečujejo.

Po ogledu proizvodnje so nas gostitelji povabili v sejno sobo, kjer so rade volje odgovarjali na naša vprašanja, ki jih ni bilo malo. Med drugim smo tudi izvedeli, da imajo v tovarniškem krogu tudi svojega splošnega zdravnika, ginekologa in zobozdravnika, za obiske v ambulancah pa delavci ne plačujejo participacije.

Po končanem obisku v DTR smo se ustavili že v muzeju Ante Topića Mimare v Zagrebu, da smo na eni poti združili strokovno ekskurzijo s kulturno. V muzeju smo videli zanimivo zbirko dragocenih umetniških predmetov s celega sveta. Zbirka zajema slikarsko umetnost, kiparstvo, steklene izdelke, etnološke znamenitosti itd.

Vsi udeleženci smo bili z ekskurzijo zadovoljni, saj je vsak ogled sorodne delovne organizacije prispevek k boljšemu lastnemu delu in širi strokovno in splošno obzorje.

MILENA BOGDANOV
Commerce in
MOJCA MOHAR
Ločna

kakšna krila in hlače bomo nosile spomladi?

Milanski sejem mode je pokazal veliko kril in hlač, ki se predstavljajo kar enakovredno. Prav to pa je tudi prenetljivo, da je ob vse bolj romantičnih krilih tudi toliko hlač. Pa najprej pogledajmo, kakšna moda hlač se nam obeta za pomlad in poletje: kratkim mini krilom konkurirajo bermuda in šorc hlače. Dodati pa velja, da so hlače toliko krajše, kolikor mlajša je njihova lastnica. Sicer pa so pomladne in poletne hlače v vseh dolžinah in v vseh širinah. Novost so po vsej širini široke hlače, ki spominjajo na dolgo, midi ali mini krilo. Hlače so lahko frfutajoče ali stroge, kot je stil hlač, imenovan po veliki Greti Garbo ali Marlene Dietrich. Spredaj imajo hlače veliko gubic, žepi so plitki, zadaj pa so hlače ploske.

Drugi stil ženskih hlač pa se še vedno koničasto zožuje, hlačnice pa padajo na stopala. Za dodaten ženski videz pa pri teh hlačah »poskrbi« visok pas, ki je pogosto iz elastične čipke ali kak drug izrazito ženski dodatek. Za ta stil hlač je nujen mehkejši, bežeči in čestokrat elastični material.

Poudarek na detajlih pa nosijo tudi športne ženske hlače. Te prinašajo nove stranske zadrge, efekte šivov... Za te hlače velja, da so v bokih in bedrih širše, dalje pa se zožujejo ali pa se nadaljujejo v cevasti širini.

Krila bodo spomladi in poleti razno-razna. Dolžina se prilagaja vsem okusom in vsem potrebam. Sega od super mini do meč, torej do dolžine popularnih tridesetih let. Vmes pa je vedno lep šanel stil, ki narekuje dolžino okoli kolen. Svežino pa prinašajo široka, krajša krila, ki so ali iz močno vzorčaste, ponavadi rožaste tkanine, ali celo iz čipk. Zanimivi so asimetrični robovi in ostali efekti, ki dajejo videz frfutajočega veselja. Veliko je tudi dvojnih kril, pa zvončasta krila ali krila, ki se po vsej dolžini oprijemajo tele-

sa... Dopolnjuje jih visok pas ali pa so krila brez pasu. In med vso to široko ponudbo kril se je našel še prostor za mestno-kantri stil. To so lagodna krila z naramnicami.

Vsej tej pisanosti ustrezajo tudi materiali in dodatki, ki jih krila za pomlad in poletje prihodnjega leta še bolj intenzivno zahtevajo.

Commerce
CVETA BOGOLIN

pariška moda za pomladne in poletne bluze

LINIJE

Oprijeta linija z všitki spredaj in zadaj ter telirane bluze ob strani.

Še vedno so srednje podložena ramena, rokavi pa so zožani kimono ali pa nabrani, z gubami (v primerih kratkih rokavov) ali zožani z okrasnimi gumbi (v primerih dolgih bluz).

Veliko je različnih vratnih izrezov in dekoltejev, ki segajo tudi čez ramena.

Ovratniki so položeni in v različnih oblikah, dvojni ovratniki, različne faze ali pa tudi brez ovratnikov.

MATERIALI

Za bluze s kratkimi rokavi: viskoze (gladke ali krepirane), svile, bombaž ter viskozne mešanice.

Za bluze z dolgimi rokavi: viskoza, bombaž, poliistri, svile ter boljše mešanice.

BARVE

Žive barvne skupine (sončne barve in barve začimb), rumena, oranžna, rdeča, zelena in lila.

Pasteli ali terme: pastelno zelena, pastelno roza, pastelno rumena, pastelno siva, barva marelice in slonokoščena.

Zemeljsko peščeni toni: rjavi toni, oker, barve leda, barve peska.

Nevtralna skupina: temne barve, od črne do temnejših tonov sive in rjave ter bela barva. V tej skupini je vedno lepa in moderna kombinacija črno-bele barve.

VZORCI

Enobarvne, elegantne bluze.

Cvetlični vzorci z majhnimi in večjimi rožami ter sadni vzorci v mladostnih in elegantnejših bluzah.

Črte: na beli osnovi so raznobarvne črte v različnih širinah in raportih.

Pike: raznih velikosti in barv.

KAJ PA PONUJAJO PARIŠKI BUTIKI ZA JESEN IN ZIMO?

Bogate izložbe pariških butikov ponujajo presenetljive kombinacije v lila barvi. Veliko je **lila — rjave kombinacije**, **lila — črne** ter **lila — rdeče kombinacije**. Ker smo že pri bluzah, povejmo, da imajo te velikokrat zelo visoke ovratnike, čez katere je še metulček ali pentlja. Veliko je tudi elegantnih bluz brez ovratnikov in pa športnejših bluz s srajčnimi ovratniki. To pa je stil, ki spominja na moško ženskost. Veliko je dodatkov od brošk, perl gumbov itd.

IRENA BRADAČ
Commerce

modni bazar — mu kakovost pada?

Poznojesenski modni bazar v Cankarjevem domu je postal pojem naših modnih predstavitev. Letošnji je potekal, tako kot vsi dosedanja, v organizaciji društva modnih delavcev, sodelovala je tudi novomeška Industrija motornih vozil z najnovejšimi Renaultovimi lepotci, za sceno pa je prispeval material tudi Novoles. Tako je bil dolenski delež pri tej osrednji modni reviji kar občuten.

Na modni reviji so se predstavili številni konfekcionarji, usnarji, trikotažerji, kot gost pa je sodeloval tudi italijanski modni kreator, ki je predstavil visoko modo. V tem spektaklu, ki mu je še posebno noto dal nastop avtomobilov iz IMV, je seveda sodeloval tudi Labod. Pripravili smo dogovorjeno število naših modelov, ki so bili predstavljeni v skupini elegantnih oblačil. Toda naš propagandist **Kopina** pravi, da je bil ta nastop slabo pripravljen. Kritika gre na račun organizatorja, ki ni priskrbel ustreznih modnih dodatkov, od bižuterije do klobukov, kar gotovo daje piko na i predstaviti modela. Nad takim odnosom smo seveda razočarani.

Modni bazar ima tradicijo in predstavlja vrhunec modnih prireditev, zato si organizatorji ne bi smeli dovoliti takih pomanjkljivosti in nedoslednosti. Gledalci jih morda niso opazili, za poznavalce pa so bili spodrsrljaji očitni.

diamanti

Dragi kamni in moda — to je šlo vedno skupaj. Med vsemi dragulji pa ima diamant še posebno veljavo in moč. **In kaj sploh je diamant?**

Diamant ni drugega kot kos kristaliziranega ogljika. Pridobivajo ga iz lepljive zemlje nekje v južni Afriki. Nastaja s kristaliziranjem magme nekje globoko v zemlji in se v primarnih ležiščih nahaja v eruptivnih stenah. Diamante, izprane iz eruptivnih kamnin, se lahko prenese v sekundarna ležišča, to je v pesek. Najbolj znana sekundarna ležišča so v Indiji, Braziliji, Gvajani, v Severni Ameriki, v Avstraliji in na Uralu.

Kako je določena vrednost diamanta?

Vrednost diamantov je določena po »4C«. To je po teži, merjeni v karatih, kar je v angleškem jeziku »carat«. En karat je 0,2 grama. Na vrednost diamanta pa vpliva tudi barva. Najdragocenejši so diamanti intenzivno zelene barve, temno plavi in rdeči. Bistvenega pomena pri vrednosti diamanta pa je stopnja čistosti. To pa je imenovano »clarity«. Kristalno čist pomeni, da niti pri desetkratni povečavi ne smejo biti vidne nobene primesi, to so zračni mehurčki ali razpoke.

In končno vpliva na vrednost diamanta tudi brušenje tega, ali v angleščini »cut«. Diamante brusijo v obliki rozete ali briljanta.

Zakaj ima diamant tako veliko moč?

Diamanta se drži skrivnostna moč, v katero verjamejo tudi najhladnokrvnejši biznismeni. Eden med njimi to pojasnjuje s trditvijo, da se lahko prilagodi človekovi telesni toploti. S človekovo telesno temperaturo pa vsrka diamant tudi lastnikovo »dušo in srce«. Čudni nazori za sicer trezne trgovce. Toda ko gre za diamante, marsikdo pozabi na razum. Pravijo, da diamant prenaša na naslednje nosilce lastnosti bivših lastnikov. Hindujci so verjeli, da diamant, zmlet v prah, ohranja mladostno moč in zagotavlja dolgo življenje. Vendar le čisti diamant. Nečisti kamen pa v prahu učinkuje kot smrtonosni strup, česar so se baje v zgodovini pogostokrat posluževali pri »čistkah«.

Torej se diamanta drži veliko magije pa tudi pustolovstva.

Kje so trenutno najdragocenejši diamanti?

Skozi zgodovino je angleška kraljevska hiša nabrala veliko izrednih diamantov. V Londonu pa je ta čas tudi eden najlepše brušenih diamantov, pri katerem pride do polne veljave tako opevani diamantni ogenj. Ta diamant je 6,32-karaten. Ameriška draguljarska družba Tiffani pa ima že od leta 1877 v lasti 128,51-karateni diamant, vreden pa je kar pet milijonov dolarjev. V enem od ameriških inštitutov pa je 45,52-karateni diamant, ki ga krasi še posebno skrivnost lesk in ki je, menda, prinašal vsem svojim lastnikom nesrečo. Nam pa zbuja grozo predvsem cena teh dragocenosti...

Toni Gašperič:

ve se, kdo sedi v prvi vrsti

— Halo! Tovariš Neposrednik, oprostito, da vam bom ukradel nekaj dragocenega časa. Povedali so mi, da ste v podjetju že petindvajset let.

— Petindvajset let in dva meseca, če hočemo biti točni. V istem podjetju sem od tistega dne, ko so se prvič odprla vrata. Veliko hudega smo morali prestati, vrsto let smo si odtrgovali od ust, da smo nabavili stroje, zidali in se širili, da smo danes to, kar smo.

— Pred kratkim so vas ob vašem visokem jubileju nagradili. Mi lahko opišete, kako je bilo.

— Nepozabno. Pri vходу so mi pripeli lep rdeč nageljček in z užitkom sem zvrnil kozarček — domače slivovke in direktor mi je segel v roko ter mi rekel: »Iskreno čestitam. Takih je malo.« Res jih je malo. Nekateri menjajo službe kot jaz srajco. Drvijo tja, kjer je boljše. Da, potem sem šel v dvorano.

— Je bila pripravljena prireditev? Kulturni program?

— Lepo je bilo. Pel je ženski pevski zbor in predsednik sindikata je imel ganljiv govor. Solze so mi stopile v oči, čeprav sem ob delu precej otrdel. Samo

nekaj se mi je kljub temu zdelo čudno.

— Mi lahko poveste, kaj je to?

— Da me ne boste napak razumeli. Nikoli se nisem rinil v ospredje, toda ta dan, ko sem imel na prsih rdeč nageljček, sem sedel v prvo vrsto, kajti zdelo se mi je, da je vsa ta ceremonija namenjena meni. Tako sem lepo sedel in v mislih preletel vseh petindvajset let, ko me je nekdo potrepil po rami.

»Oprostite, tovariš Neposrednik, toda ali ne bi hoteli sedeti v drugo vrsto? Prva vrsta je namreč rezervirana za predstavnike občinske skupščine.«

Pa sem sedel, a ne za dolgo. Spet me je predramil isti glas: »Še za eno vrsto se boste morali pomakniti. Druga vrsta je namreč namenjena predstavnikom podjetja. Saj razumete!« Razumel sem in sem tako obsedel v tretji vrsti.

»Saj se vam ne bo nerodno pomakniti še nekoliko nazaj, veste, v tej vrsti sede po protokolu delegati delavskega sveta podjetja.« In še nekajkrat se je oglasil tisti glas, in ko me je zadnjič poprosil za razumevanje, je zmanjkalo stolov.

»Nič hudega, snažilka vam bo prinesla stol, že gre.«

— Vas je to kaj ujezilo?

— Jezen sem bil nase. Le kako se mi je porodila misel, da sem sedel v prvo vrsto?

za hec...

Prijateljici med seboj

»Pravkar sem izvedela, da ti je Maja rekla to, kar sem ji izrecno naročila in prosila, naj ti ne reče. Menda si ji ti rekla, da ne boš nikomur več rekla o tem, kar sem ji jaz rekla, naj nikomur več ne reče. Sedaj te pa jaz lepo prosim, da nikomur ne rečeš nič o tem, kar ti je rekla Maja in kar sem ti jaz rekla, da ti je ona rekla, ker sem ji jaz rekla...«

šopek modrosti

Pomanjkanje načel je moč.

x x x

Beseda ni konj, brcne pa vseeno.

x x x

Prijateljstvo med dvema ženskama je ponavadi zarota proti tretji.

nagradna igra!!!

Danes začnemo z novostjo. Pripravili smo vam nagradno igro, ki jo bomo imeli odslej v vsaki številki Laboda. Poskušali bomo zagotoviti prijetna darila. Tokrat bo dobitnik prejel knjigo humoresk Tonija Gašperiča, prihodnjič bo morda za zmagovalca kakšen kos blaga, srajca, svinčniki itd., itd. No, pa preidimo k današnji nagradni uganki:

Koliko tipkanih strani gradiva po 30 vrstic je potrebnih za povprečno številko Laboda, to je za 12 strani našega časopisa?

Odgovore pošljite na naslov uredništva glasila — pri pošiljki vam bodo pomagale vaše poslovne sekretarke — in sicer **do srede, 7. decembra**. Na ta dan bomo med odgovori, ki bodo najbliže pravemu, izžrebali zmagovalca. Žrebanje bo v sredo, 7. decembra ob 12. uri pri telefonistu v Novem mestu.

Pričakujemo vaše odgovore!